

РЕЦЕНЗІЇ. ВІДГУКИ. ВРАЖЕННЯ

УДК 821.161.2.09

КОШОВА Інна Олексіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: koshova_i@ukr.net

«КОЛЬОРОПИС» СТЕФАНА-АРПАДА МАДЯРА: ВРАЖЕННЯ

Мадяр Стефан-Арпад Кольоропис. Колірний образ сучасної української поезії. – К.:

Громадська Академія «МОДУС КОЛОРІС», 2009. – 160 с.

Замість рецензії

Ця книжка стала для мене неймовірним відкриттям. Пригадую, як уперше взяла в руки «Кольоропис» С.-А. Мадяра і була вражена: поетичні тексти в кольорі, як це можливо? Слово як барва, кольорове поетичне слово! Я тоді тільки починала займатися дослідженням семантики кольору, поринула в дивовижну стихію барв поетичних і прозових творів наших митців і відкрила для себе їх заново. С.-А. Мадяр (про це я прочитала в книзі) мріє створити кольорову карту України (!), адже орнамент, який витворюється за кожним поетичним чи прозовим текстом, указує, словами письменника й автора передмови «Кольоропису» Юрка Покальчука, на «глибинну внутрішню спорідненість поета... зі своїм краєм». Коли я вперше прочитала про це, у мене виникла надзвичайно зухвала думка: Стефан Мадяр пише картини, інтуїтивно відчуваючи/переживаючи текст, а я науково, через точний підрахунок кольорових доміант покажу ці твори.

С.-А. Мадяр написав: «Сорочинський ярмарок» – це українська плахта, барвистий колористичний символ жіночої величі та гідності, втаємниченості та загадковості кольору в народній самосвідомості українців». «“Сорочинський ярмарок” – українська плахта... Чи має рацію художник С.-А. Мадяр? Які кольори домінують у “Сорочинському ярмарку” і якого кольору “Вечори на хуторі біля Диканьки?”», – питала я себе. Так почалося моє дослідження кольорового світу Миколи Гоголя, в яке я поринула на кілька років. Вивчення колоративів у творчості М. Гоголя показало, що «Вечори...», як і вся рання українська творчість митця, є надзвичайно сонячними, веселковим, повними світла – світла Господнього в душі М. Гоголя, а відтак і в його творах. Любов до своєї землі, народу, історії, пісні струменить і пульсує в багатобарвності українських творів митця і свідчить про нього як про письменника українського. Не лише «Сорочинський ярмарок», а й усі «Вечори на хуторі біля Диканьки» – це кольорова плахта. Стефан Мадяр правий й!

Згодом з'явилась і тема моєї докторської дисертації, присвячена дослідженню художньої семантики кольору в українській модерній новелістиці. Потім було телефонне знайомство з паном Стефаном, він прислав мені свій «Кольоропис», і тепер у бібліотеках Черкас є кольорові тексти цього прекрасного талановитого угорсько-українського митця. Коли ж я відвідала майстерню Стефана Мадяра і поспілкувалася з цим дивовижним чоловіком, захопленим враженням не було меж. Я побачила вже не репродукції, а «живі» картини митця! Картина С.-А. Мадяра «Колірний образ новели Василя Стефаника “Камінний хрест”» полонила мою уяву: вона схожа на тканий вовняний гуцульський ліжник. Художнику вдалося створити фактурний ефект «грубої тканини», техніка виконання мазків така, що, здається, вони «стирчать», як ворса на вовняному плетиві, шорстка поверхня виглядає живою, і саме фактура та поєднання кольорів створює це враження живості й рельєфності.

Із часом свої дослідження, присвячені вивченню символіки кольору та особливостей поетики творів Т.Шевченка, І.Нечуя-Левицького, М.Драй-Хмари,

В.Симоненка, М.Старицького, С.Гулака-Артемівського, я об'єднала в книгу «За словом колір», назву якої взяла з передмови Юрка Покальчука «За гранями слова», де він пише про дивовижне відкриття Стефана Мадяра, котрий «за поєднанням слів» побачив «поєднання кольорів, які врешті складають зрозуміле і прийнятне усім плетиво народних образів». Кольоропис відтак став предметом моєї особливої уваги, адже колір допомагає художнику слова виразити свої думки й почуття, відчувати зміст кольорового образу – означає проникнути в глибини несвідомого письменника, пізнати своєрідність його творчої лабораторії, зрозуміти особливості стильової манери, збагнути складні перипетії долі митця, потрапити в незбагнений світ художнього слова, у використанні кольору полягає одна з найбільш індивідуальних рис авторського бачення світу і втілення його в художній практиці.

Сьогодні ця «кольорова» угорсько-українська дружба продовжується дуже плідно. Пан Стефан створив обкладинку для моєї книги, на якій (я про це мріяла ще коли досліджувала кольористику М. Гоголя(!)) – репродукція його картини «Колірний образ повісті Миколи Гоголя “Сорочинський ярмарок”».

У Черкаському національному університеті ім. Б. Хмельницького діє арт-студія книготерапії «Art_book», де художнє слово в поєднанні з арт-терапевтичними процедурами (психомалюнок, аплікація, піскотерапія, хенд мейд, інсценізація, метод корекційного читання тощо) допомагає глибше, досконаліше сприйняти/відчувати текст і вийти на шлях самопізнання й самореалізації, досягти психологічної зрілості, і «Кольоропис» Стефана Мадяра дуже в цьому допомагає.

А ще я зі своєю дитиною, користуючись порадами пана Стефана, так учу напам'ять поетичні тексти – ми їх просто малюємо! Раджу всім вихователям і педагогам – навіть найскладніші для вивчення твори, здобувши нове життя в кольорі, оживають у дитячій уяві й легко запам'ятовуються. Отже, і тут Стефан Мадяр правий!

KOSHOVA Inna Oleksiyivna,

Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy,
the docent of the Department of Ukrainian Literature and comparative studies
e-mail: koshova_i@ukr.net

*Одержано редакцією – 12.12.2017
Прийнято до публікації – 4.10.2017*

УДК 821.161.2.09

ВЕРТИПОРОХ Оксана Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української літератури та компаративістики
Черкаського національного університету
ім. Б. Хмельницького
e-mail: vertuporoh@i.ua

НАГАДАТИ ПРО НАШЕ МИНУЛЕ У СТИЛІ БРАТІВ КАПРАНОВИХ

Брати Капранови. Забудь-річка. Роман. – К.: Нора-Друк, 2016. – 554 с.

У продажу нова книга відомого українського літературного бренду – Братів Капранових з'явилась 21 березня 2016 року. Коли до рук потрапив роман «Забудь-річка», то відразу виникли асоціації з легким розважальним читивом на кшталт «Кобзаря 2000». Проте з обкладинки книги, а потім із перших сторінок стало зрозуміло, що буде актуальною зовсім не іронічна, на межі етнофольку, інтерпретація тексту, а щось набагато серйозніше, те, що викликатиме певну рефлексивну обсервацію. Книга змушує задуматись, що ми знаємо про свій родовід? І справді прочитавши сотню сторінок, стає